

**ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΘΕΜΑ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ**

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Ας πούμε μερικές αλήθειες για τα ελληνικά ΑΕΙ

(1)Όταν το κοινωνικό περιβάλλον είναι απαλλαγμένο από ιδιόρρυθμες ιδεοληψίες και πρακτικές, οι επιδόσεις των Ελλήνων/ίδων σε όλους τους τομείς είναι αξιοθαύμαστες. Όπως είχε αναφερθεί και σε παλαιότερο άρθρο μου , η ποιότητα των περισσότερων ελληνικών ΑΕΙ ή μεμονωμένων Τμημάτων συναγωνίζεται αυτής κορυφαίων διεθνών ομολόγων τους, όπως φαίνεται στις διεθνείς λίστες αξιολογήσεων. Όμως, όλα θα μπορούσαν να είναι στην κορυφή του διεθνούς ακαδημαϊκού γίγνεσθαι, αν δεν εθελotuφλούσαμε.

(2)Κάθε ειλικρινής προσπάθεια βελτίωσης προϋποθέτει να λέγονται αλήθειες. Οι άρχοντες της τοπικής αυτοδιοίκησης πρέπει να κατανοήσουν ότι δεν γίνεται να συντηρούνται θνησιγενή Πανεπιστημιακά Τμήματα σε κάθε πόλη και χωριό, μόνο και μόνο για να ενισχύεται το καταναλωτικό κοινό και το εισόδημα των κατοίκων. Δεν γίνεται οι φοιτητές να στερούνται της άκρως σημαντικής διεπιστημονικής αλληλεπίδρασης μιας οργανωμένης Πανεπιστημιούπολης. Το ακαδημαϊκό προσωπικό πρέπει να αποφασίσει ότι δεν γίνεται να υποκύπτει σε πιέσεις για ίδρυση θνησιγενών και διάσπαρτων Τμημάτων, για να ικανοποιηθούν αξιώσεις τοπικών και άλλων παραγόντων ή για ίδρυση άνευ περιεχομένου Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών για αύξηση επιχορηγήσεων. Δεν γίνεται να προκηρύσσονται φωτογραφικές θέσεις μόνο και μόνο για να τακτοποιούνται φίλοι και γνωστοί. Δεν γίνεται να διαιωνίζονται η οικογενειοκρατία και η αναξιοκρατία. Δεν γίνεται να εισάγονται στα ΑΕΙ υποψήφιοι με ανύπαρκτες βαθμολογικές επιδόσεις. Δεν γίνεται να υφίστανται Τμήματα ανά την επικράτεια, χωρίς στοιχειώδη αξιολόγηση. Δεν γίνεται να μην αξιολογείται το ακαδημαϊκό προσωπικό των ΑΕΙ.

(3)Η κοινωνία αρχίζει να ωριμάζει και να αντιλαμβάνεται ποιος πράγματι έχει ειλικρινή πρόθεση και υγιείς στόχους, ποιος δημιουργεί θεσμούς με ποιοτικά και αξιοκρατικά χαρακτηριστικά και ποιος προσπαθεί να αποκομίσει εφήμερα μικροπροσωπικά οφέλη με άκαιρες και άστοχες επιλογές. Επομένως, κάθε πολιτικό κόστος πρέπει να βαρύνει όποιον σκόπιμα εθελotuφλεί στα χρονίζοντα προβλήματα του εκπαιδευτικού μας συστήματος και όποιον δεν κατανοεί ή δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες του μέλλοντος. Πολιτικό κόστος πρέπει να έχει όποιος εξαπατά τους νέους υποσχόμενος την εισαγωγή τους με σχεδόν μηδενικές βαθμολογίες και μάλιστα με αναδρομική ισχύ. Όποιος προσπαθεί να εξισώσει την ποιοτική οροφή του εκπαιδευτικού συστήματος με το κατώφλι της δικής του επιστημονικής ασημαντότητας.

(4)Είναι απορίας άξιο πώς είναι δυνατόν πολιτικοί, που με τις αποφάσεις τους καθορίζουν την ποιότητα εκπαίδευσης των νέων γενεών και εν τέλει την τύχη και την πορεία της χώρας, να έχουν ως γνώμονα τα προσωπικά τους απωθημένα, τα ελλείμματα της προσωπικότητάς τους ή τα πρόσκαιρα μικροκομματικά τους συμφέροντα. Είναι απορίας άξιο πώς είναι δυνατόν πολιτικοί να αγνοούν ότι η προσωρινότητα της ύπαρξής μας όφειλε να αυξάνει την ευθύνη τους ώστε, σε θέματα ύψιστης σημασίας, να ομνοούν για τη χάραξη μακροχρόνιας στρατηγικής, που θα επηρεάσει την τύχη της χώρας πέραν της δικής τους βιολογικής παρουσίας.

(5) Παρά το ότι τις τελευταίες δεκαετίες το εκπαιδευτικό σύστημα σχεδόν όλων των βαθμίδων είναι ένα από τα θέματα αιχμής, που όλοι δήθεν προσπαθούν να βελτιώσουν, τα προβλήματα όχι μόνο παραμένουν αλλά διογκώνονται και οξύνονται. Τα κόμματα οφείλουν να αποφασίσουν ότι η παιδεία πρέπει να εξαιρεθεί από την άγνονη, μικρόψυχη, ρηχή και ατελέσφορη αντιπαράθεσή τους προκειμένου να αποτελέσει τον πυλώνα της διαχρονικής ανάπτυξης και ευημερίας της χώρας. Να συνειδητοποιήσουν ότι οφείλουν να εργαστούν για τη βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος με νόμους που θα εφαρμόζονται και θα έχουν ισχύ πέρα από αυτούς. Η προσπάθεια που γίνεται είναι προς τη σωστή κατεύθυνση και είναι κρίμα να χαθεί άλλη μια ευκαιρία. Ίσως η λύση να βρίσκεται στην τοποθέτηση, μετά από προκήρυξη και εκλογή, διακομματικού υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων.

(Καλλιόπη Α. Ρουμπελάκη-Αγγελάκη, Εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ, 8/8/2021. Διασκευή)

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Η αξιολόγηση στην κοινωνία και στη ζωή μας

(1) Παρά τον καθοριστικό ρόλο που διαδραματίζει στη ζωή μας η έννοια της αξιολόγησης, φαίνεται πως αυτή αντιμετωπίζεται με ένα πνεύμα επιφυλακτικότητας και καχυποψίας. Η αξιολόγηση συνδέεται και συνδυάζεται, θεωρητικά και πρακτικά, με την εκάστοτε κρίση, αποτίμηση και αντίστοιχη επιλογή, στην οποία οδηγούμαστε, για αυτό που θεωρούμε ως το επιβαλλόμενο να πραγματοποιηθεί, καθώς κρίνουμε και πιστεύουμε ότι διαθέτει τα περισσότερα πλεονεκτήματα. Η καθημερινότητά μας από την πολύ μικρή ηλικία είναι συνυφασμένη με αξιολογικές κρίσεις, οι οποίες, στην ουσία, προσδιορίζουν την επαγγελματική και κοινωνική διαδρομή μας. Προβαίνουμε σε θετικές ή αρνητικές αξιολογήσεις και επιλογές, με βάση ένα διευρυμένο αξιολογικό πλαίσιο αρχών και ενδιαφερόντων, θέτοντας και υπηρετώντας συγκεκριμένους στόχους. Κατά αντίστοιχο τρόπο ενδιαφερόμαστε να αποκτούμε προσόντα και εφόδια, ώστε σε κάθε μελλοντική διεκδίκηση και αντίστοιχη αξιολογική κρίση να είμαστε έτοιμοι όσο γίνεται καλύτερα και πληρέστερα για την επιτυχή έκβαση του κάθε εγχειρήματος.

(2) Σε καθημερινή βάση, άμεσα ή έμμεσα, αξιολογούμε αυτό που κάνουμε ή προσδοκούμε, διαπιστώνουμε τις δυνατότητες, τις ελλείψεις και τις αδυναμίες, βελτιωνόμαστε ή προσπαθούμε να βελτιωθούμε. Χαιρόμαστε ιδιαίτερα, όταν γινόμαστε αποδέκτες θετικών αξιολογικών κρίσεων. Ασφαλώς, η αξιολόγηση αφορά και αναφέρεται σε μεμονωμένα άτομα, σε ομάδες και οργανισμούς, στην κοινωνία ολόκληρη. Γεννάται, ωστόσο, το ερώτημα για τους λόγους που οδηγούν σε επιφυλάξεις ή πιθανόν και σε μία αρνητική στάση απέναντι στην αξιολόγηση από μία μεγαλύτερη ή μικρότερη ομάδα της κοινωνίας μας.

(3) Μία πρώτη βασική παράμετρος που πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη είναι ότι οποιαδήποτε αξιολόγηση δεν πρέπει να έχει έναν τιμωρητικό χαρακτήρα για τον αξιολογούμενο. Αρνητική αξιολόγηση σε κάποια φάση και για κάποια δεδομένα δεν σημαίνει υποχρεωτικά έλλειψη προσόντων ή έλλειψη ικανοτήτων και πολύ περισσότερο δεν σημαίνει ότι χάνω εξαιτίας μίας αρνητικής αξιολογικής κρίσης τη θέση εργασίας μου ή τους όρους και τις προϋποθέσεις, σύμφωνα με τα οποία προσφέρω τις υπηρεσίες μου.

(4) Ένα δεύτερο στοιχείο είναι η διαμόρφωση ενός ευρύτερα αποδεκτού αξιολογικού πλαισίου. Αυτό έχει να κάνει με κριτήρια, μεθόδους και προϋποθέσεις για τη διαμόρφωση ενός τέτοιου πλαισίου, με πρακτικές που προτείνονται και που θα

ακολουθηθούν και οι οποίες σε πνεύμα σεβασμού, αντικειμενικότητας και αξιοπιστίας θα αναδεικνύουν συγκεκριμένες παραμέτρους που θα ληφθούν υπόψη και θα οδηγούν, συνολικά, σε βελτιωτικές προτάσεις και παρεμβάσεις.

(5) Είναι γεγονός ότι σημαντικό ρόλο στη διαδικασία αυτή διαδραματίζει η επόμενη ημέρα μιας αξιολογικής διαδικασίας, καθώς άτομα, φορείς και πρωτίστως η πολιτεία οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη και να υλοποιούν πορίσματα και προτάσεις αυτής της διαδικασίας, ώστε να μην επανερχόμαστε στις ίδιες διαπιστώσεις και να μην αναζητούμε ευθύνες εκεί που δεν υπάρχουν. Η επίκληση και μόνο κάποιων εννοιών, όπως η αποδοχή και η σημαντικότητα της αξιολόγησης, δεν αντιμετωπίζει από μόνη κανένα ζήτημα στην ουσία του. Απαιτούνται σχέδιο και όραμα, με σεβασμό, δικαιοσύνη, αντικειμενικότητα, εγκυρότητα και αξιοπιστία.

(Γεώργιος Δ. Καψάλης, πρώην πρόεδρος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ 7/12/2019. Διασκευή)

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Στον φίλο που πάει για δάσκαλος

Μονάχος σου, σε αψηλό χωριό απομονωμένος,
δίχως μάνα να σου καρικώνει τις κάλτσες, δίχως φίλους
για βόλτα,
τότε θα νιώσεις πως ό,τι πήρες – πήρες· τώρα πρέπει να
δώσεις·
κι αν έχεις πολλά, πολλά θα δώσεις· αν λίγα,
σκέψου τις ώρες που σπατάλησες εδώ κι εκεί.

Εξόν απ' τη διδασκαλία στο σχολείο,
κοίτα να κάνεις και καμιά μικρή βιβλιοθήκη,
νά 'ρχονται οι νέοι του χωριού και να διαβάζουν.
Στην ενδοχώρα να εργαστείς. Έτσι προσφέρεις
πολύ περισσότερα απ' τους νεανίσκους της Τσιμισκή.
Ωστόσο κοίτα και την ηθική σου ακεραιότητα:
Από έναν νέο δροσερό κι αγνό, κυρίως αγνό,
ιδιότητα δεν έχει η ανθρωπότης τιμιωτέραν.

Κι εν τω μεταξύ θα κρατούμε αλληλογραφία και θα μου
στέλνεις
φωτογραφίες σου ανάμεσα στα παιδιά του χωριού.
Και θά 'μαι, αλήθεια, περήφανος για έναν τέτοιο φίλο.

(Ντίνος Χριστιανόπουλος)

ΘΕΜΑ Α

Α1. Να αποδώσετε συνοπτικά, σε 80-90 λέξεις, τη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση το Κείμενο 1, τις ακόλουθες προτάσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος». Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στα κείμενα 1 και 2.

α. Η έλλειψη στενότητας πνεύματος συνεπάγεται την επιτυχία στις ελληνικές δραστηριότητες. (Κείμενο 1)

β. Το επίπεδο της μειονότητας των ελληνικών ΑΕΙ είναι χαμηλότερο από αυτό των αντίστοιχων του εξωτερικού. (Κείμενο 1)

γ. Η αξιολόγηση πρωτοεμφανίζεται κατά την περίοδο ενηλικίωσης του ανθρώπου (Κείμενο 2).

δ. Η αναφορά αποκλειστικά σε έννοιες, όπως η πολύτιμη σημασία της αξιολόγησης, επαρκεί για την καταπολέμηση των σχετικών προβλημάτων (Κείμενο 2)

ε. Η θεσμοθέτηση ενός υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων που δεν είναι μονοκομματικός πιθανόν να καταπολεμήσει το πρόβλημα. (Κείμενο 1)

Μονάδες 10

B2.α. Μία πρώτη βασική παράμετρος που πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη (Κείμενο 2, παράγραφος 3) Να αναφέρετε γιατί ο συγγραφέας χρησιμοποίησε τη συγκεκριμένη σύνταξη στο παραπάνω απόσπασμα, λαμβάνοντας υπόψη και την ιδιότητά του. (Μονάδες 8)

β. Να αναφέρετε με ποιον τρόπο εξασφαλίζεται η συνεκτικότητα μεταξύ των παραγράφων 3 και 4 του κειμένου 2 και να την αναλύσετε.

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ: Να αναφέρετε με ποια νοηματική σχέση συνδέονται οι παράγραφοι 3 και 4 του κειμένου 2 και να την αναλύσετε. (Μονάδες 7)

Μονάδες 15

B3. Ποια η πρόθεση της συντάκτριας του Κειμένου 1, στην 4η παράγραφο; (μονάδες 3). Να αναφέρετε 3 διαφορετικές γλωσσικές επιλογές με τις οποίες επιτυγχάνει τον στόχο της, παραθέτοντας τα αντίστοιχα χωρία (μονάδες 6), και να εξηγήσετε τη λειτουργία της καθεμιάς από αυτές στο κείμενο (μονάδες 6).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Γ

Αξιολογώντας 3 κειμενικούς δείκτες, να αναφέρετε πότε το ποιητικό υποκείμενο θα αισθανθεί υπερήφανο για τον φίλο του; Να απαντήσετε σε 150-200 λέξεις.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Ένα από τα βασικά ζητήματα που απασχολούν διαχρονικά την ελληνική κοινωνία, όπως άλλωστε την παγκόσμια, είναι η αξιολόγηση των μαθητών της Μέσης Εκπαίδευσης. Ως καθηγητής, να εκφωνήσεις ομιλία στο σχολείο σου εναντίον της αξιολόγησης των μαθητών και να αναφέρεις τους παράγοντες που την καθιστούν παραγωγική διαδικασία. (350-400 λέξεις)

Μονάδες 30

ΟΡΟΣΗΜΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΑΝΤΩΝΗΣ ΓΑΒΡΙΛΗΣ